

ANTI-(CYBER) PESTPROTOCOL

April 2022

Inhoudsopgave

1. Voorwoord

2. Algemene informatie

- 2.1 Het pedagogisch klimaat
- 2.2 Wat is pesten?
- 2.3 Wat zijn verschillende vormen van pesten?
- 2.4 Wat is cyberpesten?

3. Meer specifieke informatie over pestgedrag

- 3.1 Het groepsproces
- 3.2 Signalen die kunnen duiden op pesten
- 3.3 Kenmerkend voor cyberpesten

4. Preventief pestbeleid

5. Algemene afspraken binnen de school

- 5.1 Betrokken partijen
- 5.2 Stappenplan pesten

6. Bijlage

1. Voorwoord

De Antoniuschool is een plek waar kinderen, leerkrachten en ouders zich prettig, gewenst en veilig voelen. Alleen op deze manier kunnen kinderen zich optimaal ontwikkelen. Door regels en afspraken in te voeren, deze te oefenen en duidelijk zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen elkaar aanspreken wanneer zich ongewenste situaties voordoen. Dit pestprotocol hanteren we om naar buiten zichtbaar te maken dat wij als school maatregelen nemen om pesten (preventief) te voorkomen en pesten aan te pakken.

Naast de landelijke monitor die eens in de twee jaar wordt uitgevoerd monitoren we jaarlijks de sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen. Deze monitor levert een actueel beeld van de veiligheidssituatie in en rond de school, zoals leerlingen en personeel die ervaren. Het geeft aan dat we het bestrijden van pesten een belangrijk onderwerp vinden. Pedagogisch klimaat en sociaal emotionele ontwikkeling staat daarom ook als ontwikkeldoel in ons jaarplan.

Als school hebben we een anti-pestcoördinator aangesteld. De anti-pestcoördinator is aanspreekpunt voor leerlingen en ouders die te maken krijgen met pesten. De coördinator vangt de gepeste leerling (en de ouders) op. Samen brengen ze de situatie in kaart en bekijken ze welke acties mogelijk zijn om de pestsituatie op te lossen. Daarbij verwijst en begeleidt de coördinator eventueel door naar andere medewerkers binnen of buiten de school.

Leerkrachten en ouders van de MR onderschrijven gezamenlijk dit anti-pestprotocol.

2. Algemene informatie

2.1 Het pedagogisch klimaat

Een goed (veilig) pedagogisch klimaat is erg belangrijk. Dat uit zich in aandacht voor normen en waarden die we vanuit de identiteit van de school belangrijk vinden. Wij vinden de sfeer waarin een kind moet opgroeien van groot belang om zo een volwaardig mens te worden. Wij stellen een vriendelijk en veilig klimaat, met orde en regelmaat, op prijs, waarbij we preventief insteken op het anti-pestgedrag met behulp van de methode Bikkels. Pas als het kind zich veilig voelt, kan het zich ontwikkelen.

Daarom hanteren we binnen onze school een anti-pestbeleid dat rekening houdt met de leeftijd en ontwikkelbehoeften van de leerlingen. De afspraken worden “vertaald “ naar het niveau van de kinderen. We hopen zodoende preventie te bewerkstelligen.

Er zijn omgangsregels opgesteld, welke zijn vastgelegd in de gedragscode van Stichting Prodass.

Daarnaast maken wij gebruik van de methode “De BikkelClub” (www.bikkels.nl).

Het Bikkel-lesprogramma bestaat uit preventieve, schoolbrede lesplannen gericht op de volgende doelen:

- Het vergroten van de weerbaarheid
- Het vergroten en verbeteren van sociale vaardigheden
- Het vergroten van zelfredzaamheid en zelfstandigheid
- Het inzicht geven en voorbereiden op de overstap naar de middelbare school
- Het reduceren van faalangstklachten
- Het ontwikkelen van plan- en studievvaardigheden

Binnen de BikkelClub-training leren de leerlingen respect te hebben voor elkaar.

Uit onderzoek blijkt dat **1 op de 6 kinderen op de basisschool** slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk zowel voor slachtoffer als pester. De omvang en zwaarte van het probleem kan leiden tot een aanpak. Bij een aanpak wordt samen gewerkt door alle opvoeders en in het bijzonder door de ouders en de leerkrachten.

De school wil daarom een beleid ontwikkelen, dat het pestprobleem een halt toeroept, en wel op zo'n manier dat alle geledingen op één lijn komen en elkaar steunen.

Samenwerking is van doorslaggevende betekenis voor een succesvolle aanpak.

2.2 Wat is pesten?

Pesten is niet eenvoudig te onderscheiden van een gewone ruzie of onschuldig plagen. Als beide partijen even sterk zijn en als er geen intentie is om de ander te beschadigen wordt dit gezien als plagen. Een conflict tussen partijen over een bepaalde zaak noemen we ruzie. Als een ruzie uitgesproken is kunnen de voormalige ruziemakers vaak weer samen door één deur. Door bovengenoemde voorbeelden zal de sociale weerbaarheid van een kind vergroot worden. Bij pesten is er meer aan de hand. Er is een duidelijke *slachtofferrol* en een *daderrol*. Het gaat bij pesten om een combinatie van:

- **Machtsverschil:** de gepeste is jonger, kleiner, minder sterk, minder machtig of staat tegenover een meerderheid.
- **Schade:** er ontstaat lichamelijke, materiële en/of geestelijke schade.
- **Langdurig:** het pesten houdt niet na één keer op, maar gaat lange tijd door.
- **Herhaald:** het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op één slachtoffer gemunt heeft/ hebben.
- **Opzet:** de pester weet meestal heel goed dat het om pesten gaat, maar gaat er (zoveel mogelijk buiten het zicht van de leraren en de leiding) bewust mee door.

Gepest worden is zeer slecht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en kan leiden tot trauma's. Pesten zorgt ervoor dat de kans 400% groter is om terecht te komen in de criminaliteit. Bij ernstige en langdurige gevallen van pesten is er in feite sprake van 'herhaald geweld'.

2.3 Wat zijn verschillende vormen van pesten?

Pesten heeft niet alleen duidelijke kenmerken, maar ook verschillende vormen;

- **Fysiek geweld;** schoppen, slaan, spugen, duwen, trekken, laten struikelen, krabben, bijten, haren trekken.
- **Verbaal geweld;** schelden, dreigen, bijnamen geven, belachelijk maken, vernederen, chanteren, roddelen.
- **Intimidatie;** stalken, opwachten, de weg versperren, dwingen om bezit af te geven, dwingen tot het verrichten van handelingen, kleineren, alle inbreng als waardeloos bestempelen.
- **Isolatie;** uitsluiten, doodzwijgen, negeren
- **Stelen of vernielen van spullen;** afpakken of beschadigen van spullen
- Soms zelf aanzetten tot **zelfdoding!**
- **Cyberpesten;** in verschillende vormen (zie 2.4)

2.4 Wat is digitaal pesten/ cyberpesten?

Digitaal pesten is ook een vorm van pesten. Cyberpesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat op school soms door. Het pesten heeft effect op het schoolklimaat en kan invloed hebben op de leerresultaten. Het is een groeiend probleem!

Onder (cyber)pesten vallen verschillende gedragingen: beledigen, bedreigen, uitlachen en hinderen in de sociale contacten (met vrienden). Deze gedragingen kunnen enkel zichtbaar zijn voor het slachtoffer, maar het kan ook gebeuren dat ze zich voltrekken voor een groter publiek. Als bijlage vind je voorbeelden van de verschillende vormen van online pesten/cyberpesten.

Schrikbarend is te weten dat 10,7% van de leerlingen te maken heeft met cyberpesten.

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten, het is daarom belangrijk dat de gevaren, die internet en sociale media met zich mee kunnen brengen, besproken worden met de kinderen.

Vanaf groep 3 krijgen de leerlingen les in mediawijsheid. Het is belangrijk dat ouders dit onderwerp ook regelmatig bespreken met hun kind(eren). Dit protocol stuurt aan op een integrale aanpak in samenwerking met de ouders. Wij als school voorzien in de benodigde informatie.

3. Meer specifieke informatie over pestgedrag

3.1 Het groepsproces.

Bij pesten zien we verschillende rollen. De bekendste rollen zijn die van pester en slachtoffer. Minder bekend zijn de rollen die de omstanders innemen. Deze omstanders hebben vaak zonder dat zij het zich bewust zijn, heel veel invloed op het pesten. De groep betrokkenen bestaat uit:

- **De gepeste;** slachtoffer.
- **De pester;** neemt het initiatief, wisselt wel eens van rol met meeloper.
- **De meelopers;** doen mee met het pesten en zitten vaak in dezelfde populaire groep als de pester.
- **De zwijgers;** door te zwijgen stem je toe dat er gepest wordt en tolereer je pestgedrag.
- **De helpers;** deze verdedigen de slachtoffers, hun gedrag is er op gericht om relaties goed te houden. Ze hebben veel inlevingsvermogen en vinden i.t.t. de pester affectie belangrijker dan status

3.2 Signalen die kunnen duiden op pesten

Slachtoffers van pesten zijn vaak een beetje anders dan de anderen. Een handicap, stotteren, moeilijk leren maar ook schuw zijn, angstige kinderen of kinderen die passief reageren zijn veel voorkomende slachtoffers van pestgedrag. Maar ook een driftig kind kan uitgroeien tot dader/slachtoffer of kinderen die zelf slachtoffer zijn (geweest) van pestgedrag.

Slachtoffers zijn meestal noch populair, noch geliefd.

Mogelijke signalen van pesten:

- vaak alleen staan in de pauze
- tijdens de pauze bij de pleinwacht gaan staan
- een spel is “toevallig” steeds net begonnen als hij/ zij erbij komt
- vaak alleen met jongere kinderen spelen
- niet naar buiten willen op school
- zuchten, piepen en steunen van andere kinderen, als het betreffende kind een idee oppert, dat wel geaccepteerd zou worden indien een ander kind dat idee aangedragen zou hebben
- indien andere kinderen alles maar stom vinden van het betreffende kind, over hem of haar roddelen, negatief reageren om zijn of haar fouten
- het kind niet meer naar school wil, of geeft aan zich ziek te voelen
- het kind prikkelbaar is
- zich opsluit in huis
- nooit uitgenodigd wordt op partijtjes van klasgenoten
- treuzelen met naar huis gaan

- zelf een blessures scheppen om niet naar school te hoeven
- niet willen/kunnen slapen, bedplassen, nachtmerries of onrustig slapen
- dalende resultaten op school
- bepaalde kleding niet meer willen dragen
- verjaardag niet meer willen vieren
- regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuis komen

Indien er sprake is van één of meer signalen *kan* het kind gepest worden. Het is belangrijk er dan achter te komen of de vermoedens kloppen, of dat er iets anders aan de hand is. Ook bij ontkenning is het goed om tegen het kind te zeggen, dat hij of zij altijd welkom is, indien er problemen zijn. **65% van de kinderen vertelt het niet thuis.**

Mogelijke (dieper liggende) oorzaken van pestgedrag:

- Een problematische thuissituatie
- Gevoelde anonimiteit; voelt zich verloren
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school of thuis; autoritair leiderschap
- Een gevoel van incompetentie; slechte resultaten of een laag niveau
- Een zwak gevoel voor autonomie; onzelfstandig of onverantwoordelijk

3.3 Kenmerkend voor cyberpesten

Cyberpesten gebeurt meestal via mobiele telefoons, Whatsapp-berichten, chatrooms, social media kanalen en e-mail. Negen van de tien keer gebeurt dit anoniem en doordat het een elektronische weg neemt maakt dit het mogelijk dat cyberpesten zeer snel en massaal gebeurt. Cyberpesten gebeurt tevens vaak anoniem. Hierdoor is het lastig te checken in vergelijking met traditioneel pesten. Kenmerkend voor cyberpesten is dat het vrijwel onzichtbaar blijft voor ouders, verzorgers en leerkrachten. Daarnaast is het vaak zo ernstig omdat de pester en de gepeste niet direct met elkaar in contact staan maar dat zij enkel via de computer zijn verbonden. Hierdoor voelt de pester zich ongeremd en verlegt hij/zij zijn of haar grenzen tot het maximale. De direct zichtbare signalen bij een kind dat slachtoffer is van cyberpesten zijn hetzelfde als dat van een traditioneel gepest kind (zie 3.2).

4. Preventief pestbeleid

Op onze school werken we preventief aan pestgedrag door structureel aandacht te geven aan de sociaal emotionele ontwikkeling van onze leerlingen. Dit doen wij middels de methode **“BikkelClub”**. De basis voor een veilige leeromgeving wordt gelegd in goed klassenmanagement, door aandacht te schenken aan de groepsvorming, door middel van groepsvormende activiteiten en door het opstellen van afspraken en omgangsregels.

Het pesten binnen onze schoolmuren valt niet volledig uit te sluiten, maar we zetten ons als team er volledig voor in om er samen voor te zorgen dat het niet tot langdurig pesten of ‘herhaald geweld’ komt.

Ons onderwijspersoneel heeft een voorbeeldfunctie. De basishouding van de leerkrachten is het aanvaarden van alle leerlingen. Op school wordt voldoende aandacht besteed aan het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Positief en gewenst gedrag staat bij ons centraal. Dit doen wij door gewenst gedrag te benoemen en ongewenst gedrag bij te sturen, door het maken van duidelijke afspraken en regels en via gerichte feedback.

Binnen onze school hoort een anti-pestbeleid dat rekening houdt met de leeftijd en ontwikkelbehoeften van de leerlingen. De afspraken worden “vertaald “ naar het niveau van de kinderen. We hopen zodoende preventie te bewerkstelligen.

Er zijn omgangsregels opgesteld, welke zijn vastgelegd in de gedragscode van Stichting Prodas.

Daarnaast maken wij gebruik van de Bikkelmethode (www.bikkels.nl). Het Bikkel-lesprogramma bestaat uit preventieve, schoolbrede lesplannen gericht op de volgende doelen:

- Het vergroten van de weerbaarheid
- Het vergroten en verbeteren van sociale vaardigheden
- Het vergroten van zelfredzaamheid en zelfstandigheid
- Het inzicht geven en voorbereiden op de overstap naar de middelbare school
- Het reduceren van faalangstklachten
- Het ontwikkelen van plan- en studievoordigheden

Binnen de Bikkeltraining leren de leerlingen vooral respect te hebben voor elkaar.

5. Algemene afspraken binnen de school

5.1 betrokken partijen

Het stappenplan geeft weer hoe de school omgaat met de verschillende betrokkenen binnen een peestsituatie. Hieronder volgt een opsomming van de mogelijkheden waarmee de school de verschillende partijen die een rol spelen in een peestsituatie kan ondersteunen.

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt; Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen. Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen. Samen met het kind werken aan oplossingen, zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden. Zorgen voor vervolg gesprekken.

Steun bieden aan het kind dat zelf pest; Met het kind bespreken wat het pesten voor een ander betekent. Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen. Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden. Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen. Stel grenzen en verbind daar consequenties aan. Zorgen voor vervolg gesprekken.

De ouders van het gepeste kind en van het pestende kind steunen; Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen. Ouders op de hoogte houden van peestsituaties. Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. In samenwerking met school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie. Als het nodig is voor ouders, doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

De middengroep (de rest van de groep) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem; Met de kinderen praten over pesten en hun eigen rol daarin. Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen. Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

De algemene verantwoordelijkheid van de school; de school zorgt dat de directie, de leerkrachten en het ondersteunend personeel voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school. De school neemt stelling tegen pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen, waar de hele school bij betrokken is.

5.2 Stappenplan pesten

Stappenplan pestgedrag

Bij een pest- situatie gaan we uit van de volgende stappen

1. Het gepeste kind probeert het zelf op te lossen
 - stap a: voorbeeld: zeg: hou op, dit vind ik niet leuk
 - stap b: voorbeeld: zeg: hou op, heb je me niet gehoord?
 - stap c: voorbeeld: zeg: als je niet ophoudt ga ik naar de meester of juf (of naar mijn vader of moeder)

geen oplossing

2. Het gepeste kind, de ouder/verzorger of een ander die het signaleert neemt contact op met de groepsleerkracht. De groepsleerkracht onderzoekt hoe het precies zit. De situatie wordt in beeld gebracht.
3. De ouders van de pester en het gepeste kind worden op de hoogte gesteld
4. De peestsituatie wordt in de groep van het gepeste kind besproken als het nog nodig is na de gesprekken tussen de pester en het gepeste kind.
5. De leerkracht neemt contact op met de *anti-pestcoördinator* van de school. De anti-pestcoördinator coördineert de te nemen stappen.
De insteek is om samen met de ouders van pester en gepeste kind naar een oplossing te zoeken.
6. De leerkracht schakelt begeleiding in van de IB'er.
7. De directie wordt van de situatie op de hoogte gesteld.
8. Er wordt middels een multidisciplinaire aanpak gezocht naar een adequate oplossing.

Het is wenselijk dat dit stappenplan binnen 3 weken afgerond is.

6. Bijlage

6.1 Soorten van online pesten

- ▶ [Bangalijsen](#)
- ▶ [Bedreigd of gechanteerd met foto of video](#)
- ▶ [BN'ers lezen boze tweets voor ...](#)
- ▶ [Catfish](#) (lees ook Dating fraude) [5 tips om te zien of profiel Catfish is](#)
- ▶ Online Challenges zoals: ♦ [Choking game](#) ♦ [Blue whale challenge](#) ♦ [Momo challenge](#) (kettingbrieven)
- ▶ [Chattaal](#)
- ▶ [Cybersecurity woordenboek](#)
- ▶ [Dating fraude*](#)
- ▶ [Deepfake video's en gevaren](#)
- ▶ [Doxin \(publiceren van persoonlijke gegevens\)](#)
- ▶ [Fake social media accounts en fake apps](#) lees ook nepprofielen herkennen en ontmaskeren
- ▶ [Fake love / loverboy](#)
- ▶ [Cyberpesten feiten en cijfers](#)
- ▶ [Gevolgen van cyberpesten](#)
- ▶ [Ghosting en hoe ga je hier mee om](#) en ▶ [Ghosted](#) (Online Love Gone Missing)
- ▶ [Grooming](#) en hoe ga je hier als ouders mee om & ▶ [Grooming animatie video voor tieners](#) #Geefjezelfnietbloot & ▶ [Hulp na grooming](#)
- ▶ [Haatcomments op YouTube](#) (NOS Jeugdjournaal)
- ▶ [Handboek voor haatzaaiers](#) VPRO
- ▶ [Helpdeskfraude](#), hoe werkt dat? Bait
- ▶ [Indentiteitshack](#) maar er zijn nog weinig manieren om je daartegen te verweren.
- ▶ [Instagram](#) ▶ [Gehackt](#) ▶ [Meme account](#) ▶ [Spamgroepen](#) ▶ [Nepscouts](#)
- ▶ [Kinderporno en onthoofdingen](#) via What's app bij jongeren
- ▶ [Love online Gone Missing](#) (zie Ghosted)
- ▶ [Meme](#)
- ▶ [\(Naakt\)foto of video staat online](#) lees ook ▶ [Wat kan ik doen als mijn naaktfoto verspreid is?](#) ▶ [Jongeren vaak afgeperst met naaktfoto's](#)
- ▶ [Nepprofielen herkennen & ontmaskeren](#)
- ▶ [Online Haat](#)
- ▶ [Online kinderlokker via TikTok, Snapchat, Instagram](#) (zie ook Grooming) ▶ [Online kinderlokker actief via chatboxen](#)
- ▶ [Online liefde blijkt fraudeur](#)
- ▶ [OnlyFans](#)

- ▶ [Profiel misbruik op social media.](#)
- ▶ [Rapper Snelle en Stop Pesten Nu](#)
- ▶ [Sayat.me](#) en [Ouders schrikken van populaire 'pestapp' Sayat.me](#)
- ▶ [Sexting](#) en ▶ [Sexting en tieners: wat je als ouder moet weten](#)
- ▶ [Sextorion](#) zie ook de ▶ [Documentaire over Amanda Todd](#)
- ▶ [Slut-shaming](#) lees ook ▶ [Victim blaming](#)
- ▶ [Spamgroepen op Instagram](#) (NOS Jeugdjournaal)
- ▶ [Strafbaar: Is pesten of cyberpesten strafbaar?](#)
- ▶ [Submarining](#)
- ▶ [Victim blaming](#)
- ▶ [Trolling](#)
- ▶ [What's app:](#) ▶ [Mensen sturen lullige stickers door](#) (NOS Jeugdjournaal) ▶ [Pesten via What's app groepen](#) (NOS Jeugdjournaal) ▶ [What's app fraude herkennen](#)
- ▶ [YouTube video Kinderen worden vaak uitgescholden en bedreigd](#) (NOS Jeugdjournaal)
- ▶ [Wraakporno](#)
- ▶ [Zombie-ing](#)